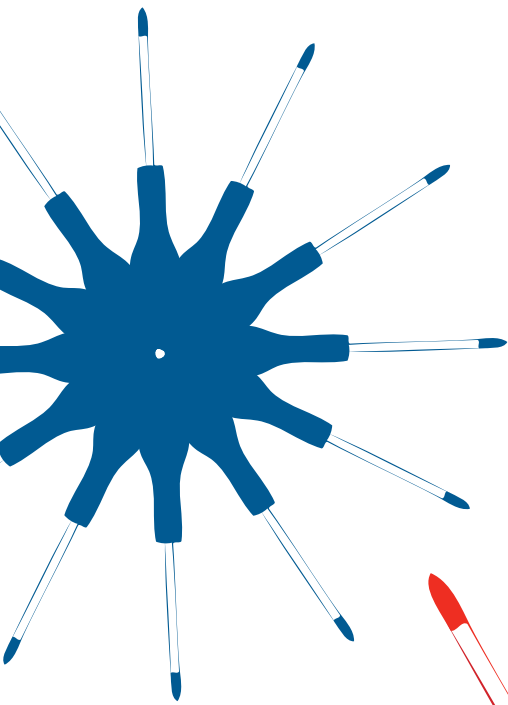


ANSVAR OCH SÄKERHET

BYGGNADS KONGRESS 2014



EN JURIDISK PERSON I BYGGNADS

– BESLUTAD AV BYGGNADS KONGRESS 2014



INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Sammanfattning och förslag	2
1.1.	Sammanfattning	2
1.2.	Överväganden	2
1.3.	Alternativ till att vara en juridisk person	2
1.4.	Förslag till beslut	3
2.	Sammansättning, direktiv och arbete	4
2.1.	Sammansättning	4
2.2.	Arbetsgruppens direktiv	4
2.3.	Arbetsgruppens arbete	4
3.	En juridisk person i Byggnads	5
3.1.	Medlemsfokus	5
3.2.	Ett Byggnads	5
3.3.	Vad innebär En juridisk person?	5
3.4.	Nuläget	6
3.5.	Fördelar med att vara en juridisk person	6
3.6.	Nackdelar med att vara en juridisk person	7
4.	Enkät till Byggnads regionstyrelser	9
4.1.	Enkät till Byggnads regionstyrelser	9
4.2.	Sammanfattning av enkätsvaren	9
5.	Ekonomi och andra samordningsvinster	11
5.1.	Regionernas kostnader	11
5.2.	Möjliga besparingar med en juridisk person	11
5.3.	Kapitalförvaltning	12
5.4.	Samarbetet inom 6F	13
5.5.	Medlemscentret	13
5.6.	Samordnade insatser	13
5.7.	Medlemsavgiften	14
6.	Anställningar i Byggnads	15
6.1.	Bedömningar om centrala anställningar	15
7.	Pensionsstiftelsen	16
7.1.	Tjänstepensioner tryggade i Svenska Byggnadsarbetareförbundets pensionsstiftelse	16

1. Sammanfattning och förslag

1.1. Sammanfattning

Kongressutredningen har haft i uppdrag att analysera och redovisa för- och nackdelar med att hela Byggnads är en juridisk person – i motsats till i dag då förbundet och regionerna är egna juridiska personer. Den viktigaste förändringen är då att organisationen har en gemensam ekonomi och att alla anställda har samma arbetsgivare. Förbundets samlade resurser kan styras mer efter behov och den fackliga verksamheten kan bedrivas mer lika.

Arbetsgruppen har kommit fram till att de viktigaste fördelarna med att vara en juridisk person skulle vara:

- En juridisk person kan skapa bättre förutsättningar att skapa "Ett Byggnads".
- En juridisk person kan skapa förutsättningar för att sänka kostnaderna.
- En juridisk person med samordnad administration, kan frigöra arbetstid för annan facklig verksamhet.
- Med en juridisk person kan förbundets samlade resurser användas där de gör mest nytta.

Arbetsgruppen har kommit fram till att de viktigaste nackdelarna med att vara en juridisk person skulle vara:

- En juridisk person skulle få negativa konsekvenser för den demokratiska organisationen i regionerna.
- En juridisk person skulle sannolikt innebära att antalet aktiva förtroendevalda skulle minska.
- En juridisk person blir oåterkallelig
- En juridisk person kan innebära risk för oklar arbetsledning på region- och lokalkontoren.

Av den enkät som regionerna har besvarat är det tydligt att en juridisk person i Byggnads skulle innebära ett antal fördelar. Vi har tagit till oss de fördelarna i ett antal konkreta förslag. Ett exempel gäller en samordnad kapitalförvaltning för förbundet och regionerna.

1.2. Överväganden

Arbetsgruppens uppdrag har varit att analysera för- och nackdelar med att Byggnads skulle vara en juridisk person. Ju mer vi har satt oss in i frågan, desto tydligare har det blivit att frågan inte är så enkel som man skulle kunna tro. Det går definitivt att lista upp för- och nackdelar med att vara en juridisk person och det har vi också gjort.

Samtidigt har vi konstaterat att för- och nackdelar ofta kan kopplas till någon typ av brist i nuläget. Ett exempel kan då vara att en juridisk person i ett avseende skulle innebära en fördel.

Vi har då analyserat den fördelen och kan då konstatera att i många fall skulle det vara möjligt att nå den identifierade fördelen i nuvarande organisationsstruktur. Det förutsätter dock att vi analyserar de identifierade behoven och söker efter lösningar.

Att inte genomföra förändringar löser ingenting – oavsett om vi är en juridisk person eller 12 juridiska personer som idag.

1.3. Alternativ till att vara en juridisk person

Vi har redan nämnt ambitionen med "Ett Byggnads" och vi tror att det går att nå med nuvarande organisationsstruktur. Det kräver dock ett aktivt arbete. Det finns ett stort behov av att hitta gemensamma arbetssätt och att göra mer lika i regionerna. För att nå dit behöver sannolikt regionerna släppa ifrån sig vissa beslut till förbundsstyrelsen – där ju alla regioner är representerade.

Det krävs också mer gemensam planering, samordning och uppföljning mellan förbundet och regionerna framöver. Det kommer att ställa krav på en bättre dialog och kommunikation och hittar lämpliga samarbetsformer.

För att komma till ett läge där hela organisationens bästa sätts främst, är det viktigt att successivt arbeta för att bryta de gränser som regionerna trots allt utgör. Ett exempel kan vara att förbundsstyrelsen får disponera resurser som används där behov uppstår. Vi tror att det skulle leda till större nytta i hela organisationen.

1.4. Förslag till beslut

Arbetsgruppen gör den samlade bedömningen att en juridisk person innebär många fördelar men att de inte är starkare än nackdelarna. Vi kan också nå många av fördelarna med en juridisk person inom ramen för nuvarande struktur, förutsatt att vi tar ett antal aktiva beslut som vi anser är till fördel för Byggnads och våra medlemmar.

Vi föreslår därför att förbundet och regionerna även fortsättningsvis ska vara egna juridiska personer. Vi gör det för att vi tror att det med ett antal aktiva beslut är bäst för Byggnads.

Vi ser arbetet med "Ett Byggnads" som ett viktigt mål och vi tror att det går att nå med nuvarande organisationsstruktur. Det kräver dock ett aktivt arbete. Det finns ett stort behov av att hitta gemensamma arbetssätt och att göra mer lika i regionerna. För att nå dit behöver sannolikt regionerna släppa ifrån sig vissa beslut till förbundsstyrelsen – där ju alla regioner är representerade.

Vår bedömning är att en juridisk person skulle skapa fördelar men att det går att nå många av de fördelarna även i nuvarande organisationsstruktur – utan att få dess nackdelar.

Arbetsgruppen föreslår ett antal beslut som ska stärka organisationen med nuvarande organisationsstruktur. Vi föreslår ett antal lösningar som ska leda till en mer effektiv verksamhet till lägre total kostnad eller mer valuta för pengarna. För att lösa finansieringen av besluten i att-satserna nedan krävs en avgiftsväxling mellan regionerna och förbundet som tar hänsyn till de ökade kostnaderna. Förbundsstyrelsen bör därför få i uppdrag att ta fram ett förslag till avgiftsväxling till förbundsfullmäktige för beslut.

Kongressen beslutade:

1. att förbundsstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett förslag till förbundsfullmäktige om en avgiftsväxling mellan regionerna och förbundet baserat på förslagen i rapporten.
2. att förbundsstyrelsen får i uppdrag att fortsätta arbetet med att skapa "Ett Byggnads".
3. att Byggnads medlemscenter ska kunna svara på avtalsfrågor från hängavtalsbundna företag med service avtal.
4. att skapa en gemensam ekonomisk eller personell resurs som förbundsstyrelsen disponerar över och som ska kunna användas för tillfälliga insatser lokalt, regionalt och centralt.
5. att förbundsfullmäktige varje år beslutar om storleken på den gemensamma ekonomiska/personella resursen.
6. att förbundsstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med regionerna, kartlägga hur regionerna disponerar sin arbetstid inom olika områden.
7. att förbundet får i uppdrag att svara för att uppdatera de delar av regionernas hemsidor där information bör vara den samma.
8. att avgiftsklasserna 6 och 7 ska slås ihop till en avgiftsklass och motsvara halv avgift i avgiftsklass 2.
9. att förbundsstyrelsen får i uppdrag att samordna HR-arbetet i Byggnads.
10. att förbundsstyrelsen får i uppdrag att ta fram mallar för policies och riktlinjer för hela organisationen.
11. att förbundet övertar ansvaret för pensionsstiftelsen enligt förslaget i kapitel 7.
12. att reglering avseende pensionsstiftelsen sker vid årsskiftet 2014/2015 om inte annat beslut fattas. Detta innebär att regionerna från och med bokslutet 2015 inte erhåller någon gottgörelse från pensionsstiftelsen.

I och med denna rapport har arbetsgruppen om en juridisk person i Byggnads fullgjort sitt uppdrag.

2. Sammansättning, direktiv och arbete

2.1. Sammansättning

Kongressutredningen om En juridisk person i Byggnads har haft följande sammansättning:

Lars Hildingsson, förbundsstyrelsen, ordförande

Sven Ljung, förbundskontoret, sekreterare

Anders Ax, Byggnads GävleDala

Lars-Göran Hammarberg, Byggnads Mälardalen

Thomas Rolén, Byggnads Västerbotten

Förbundets internrevisor Pentti Valkama har bistått arbetsgruppen med att ta fram ekonomiskt underlag.

Kongressutredningen En juridisk person i Byggnads påbörjade sitt arbete i januari 2013 och har haft elva sammanträden.

2.2. Arbetsgruppens direktiv

Bakgrunden till uppdraget var en motion till Byggnads kongress 2010 från Byggnads Södra Skåne om att förbundet skulle utreda frågan om att bilda en juridisk person i Byggnads. Frågan har även varit uppe vid ett tidigare tillfälle genom en motion från dåvarande Byggnads Malmö.

Utifrån kongressbeslutet tillsatte förbundsstyrelsen den här arbetsgruppen och gav den följande direktiv:

”Kongressen 2010 beslutade att frågan om en juridisk person i Byggnads ska utredas. Arbetsgruppen ska analysera för- och nackdelar med att vara en juridisk person.”

2.3. Arbetsgruppens arbete

Arbetsgruppen inledde sitt arbete med att analysera vad begreppet juridisk person står för och vad det skulle innebära om Byggnads blev en juridisk person. Vi har också valt att titta på erfarenheter från andra organisationer. Om man överväger stora förändringar är det viktigt att tänka efter och överväga för- och nackdelar. Det var också ett konkret råd vi fick från ett av de förbund vi har pratat med: ”Tänk efter noga först”.

Vi konstaterade tidigt att det inte går att kopiera lösningar och strukturer från andra förbund. Det går att hämta idéer från annat håll men det måste sedan anpassas till Byggnads. Ibland när vi har diskuterat med andra förbund har vi insett att skillnaden när det gäller den inre strukturen och förutsättningarna för det fackliga arbetet kan vara större än vi spontant tror.

Arbetsgruppen har haft överläggningar med några andra fackförbund som antingen är en juridisk person och förbund som i vissa delar är en juridisk person genom att ha centrala anställningar och i huvudsak gemensam ekonomi.

SEKO och Elektrikerförbundet är exempel på förbund som arbetsgruppen har haft diskussioner med under arbetets gång. Det går aldrig att kopiera ett koncept från ett annat förbund men genom att samtala med representanter från andra förbund kan man ta del av vad som har varit bra, vilka utmaningar som finns och eventuella misstag som man bör undvika.

Arbetsgruppen har också besökt vårt broderförbund IG BAU i Tyskland. Där har man under lång tid brottats med minskat medlemsantal och krympande resurser för den fackliga verksamheten. Det har lett till att man har arbetat intensivt för att hitta nya vägar för att klara det fackliga uppdraget.

3. En juridisk person i Byggnads

3.1. Medlemsfokus

För en facklig organisation som Byggnads är medlemsnyttan det viktigaste – vad är bäst för våra medlemmar? Vi ska bedriva verksamheten på det sätt som gagnar våra medlemmar. Då måste man också fråga sig vad som är mest rationellt och hur vi bedriver verksamheten på det mest effektiva sättet. Lite förenklat kan man säga mesta möjliga nytta till lägsta möjliga kostnad.

Hur företräder vi våra medlemmar bäst – på arbetsplatserna och i samhällsdebatten? Hur kan vi frigöra resurser för att bättre kunna möta våra medlemmar och kunna påverka i politiken?

3.2. Ett Byggnads

Vad menar vi med *"Ett Byggnads"* och varför är det synsättet viktigt? En organisation är en grupp med människor som samarbetar för att nå ett eller flera mål. Det betyder att om Byggnads använder sina samlade resurser, personella och ekonomiska, för att nå målen så har vi mycket större chans att nå ett framgångsrikt resultat. I Byggnads finns tre tydliga roller: anställda i organisationen, förtroendevalda och medlemmar. När alla dessa roller samverkar har vi *"Ett Byggnads"*.

För att bli *"Ett Byggnads"* är det viktigt att organisationsformen inte blir viktigare än målen. Det innebär att vi måste se Byggnads regioner och förbundskontor som en helhet som arbetar och stödjer varandra. Det är viktigt att var och en ser till helheten.

Ett syfte med att vara en juridisk person är att tydligare arbeta för att vi ser Byggnads som en sammanhållen enhet och inte regioner och förbund var för sig. Den känslan av *"Ett Byggnads"* är av stor betydelse men vi menar att organisationen kan arbeta för det även med nuvarande struktur.

Med *"Ett Byggnads"* menar vi att alla – oavsett om vi är verksamma på förbundskontoret, i en region eller är facklig förtroendeman på en arbetsplats kan se vad som är bra för hela Byggnads – inte bara där vi själva är verksamma. Vi ska arbeta för gemensamma mål och det som är bäst för hela organisationen, vilket förutsätter engagemang och ömsesidig respekt.

Arbetet med att skapa *"Ett Byggnads"* är en viktig del av Kunskapslyftet. Kunskapslyftet handlar om att utveckla organisationen och fokus ligger på att stärka och understödja de anställdas förmåga. Förståelsen av att vara *"Ett Byggnads"* är Kunskapslyftets riktpunkt.

Arbetsgruppen föreslår

- att förbundsstyrelsen får i uppdrag att fortsätta arbetet med att skapa *"Ett Byggnads"*.

3.3. Vad innebär En juridisk person?

Att vara en juridisk person innebär att hela organisationen får ett organisationsnummer. Det betyder kortfattat att hela förbundet har en gemensam ekonomi och att alla anställda har samma arbetsgivare. Det skulle innebära att vi samlar alla resurser samtidigt som vi delar på kostnader och risker.

Man kan jämföra med när flera avdelningar har gått ihop och har bildat en region. Då blev de tidigare avdelningarna en juridisk person i en region och fick ett organisationsnummer.

Med en juridisk person, skulle förbundsstyrelsen få ett samlat ansvar för hela organisationen och dess anställda. Regionstyrelserna skulle sannolikt få en annan roll och i andra förbund som genomfört denna förändring har de inte ansvaret för kontor och personal.

3.4. Nuläget

I dagsläget är förbundet en juridisk person och varje region är en juridisk person. Det betyder att vi har tolv organisationsnummer för förbundet och regionerna. Regionstyrelsen ansvarar för all verksamhet i regionen, vilket innebär planering och genomförande av verksamheten samt uppföljning.

Varje regionstyrelse ansvarar för regionens ekonomi och dess förvaltning samt har arbetsgivaransvar för de anställda i regionen. Varje region gör sin egen skattedeklaration och upprättat bokslut.

Regionerna måste dock följa beslut fattade av Byggnads kongress, förbundsfullmäktige och förbundsstyrelsen så i strikt mening kan man möjligtvis säga att regionerna inte är helt självständiga.

3.5. Fördelar med att vara en juridisk person

Det har ingått i arbetsgruppens uppdrag att kartlägga för- och nackdelar med att vara en juridisk person. Antalet uppräknade faktorer är av mindre betydelse. En faktor kan vara viktigare än flera andra. Ibland är det också en tolkningsfråga om en faktor är en fördel eller nackdel, beroende på hur man uppfattar den aktuella faktorn. Ett exempel kan vara lika medlemsavgift oavsett i vilken region man är bosatt. Vissa ser lika medlemsavgift som en fördel medan andra ser det som en fördel att regionen själv kan besluta om nivån på avgiften.

Att vara en juridisk person kan skapa förutsättningar att bryta revirtänkande

Det är väl känt att det i många fall har funnits ett revirtänkande mellan avdelningarna och förbundet. Självständiga avdelningar (nu regioner) gör att många tycker att ansvarsfördelningen är tydlig: Förbundet ansvarar för sin verksamhet och regionerna för sin. Men vad är bäst för hela organisationen och Byggnads medlemmar?

Förutsättningar för en mer samlad verksamhet med tydligare fokus

Många berättar om "Ropsten-syndromet". När förbundet har samlat ansvariga inom skilda områden från hela landet på Rönneberga så har alla ofta varit överens om hur man ska arbeta med en fråga. När personerna sedan har kommit hem så har man fortsatt att arbeta som man alltid har gjort. Det har inte blivit någon förändring.

En juridisk person kan skapa förutsättningar för att sänka kostnaderna

Genom att samordna verksamhet blir det möjligt att sänka kostnaderna. Kostnaderna sänks inte automatiskt men skapar förutsättningar för det genom fler gemensamma lösningar. Om man utför vissa uppgifter på en plats istället för på 12 så går det att utföra mer rationellt. Man kan spara pengar men framför allt arbetstid som man kan lägga på annan viktig verksamhet.

En juridisk person, med samordnad verksamhet, kan skapa förutsättningar att sätta fokus på facklig verksamhet och mindre på administration

Det finns ett antal verksamheter, bland annat inom ekonomihantering och administration där det i allmänhet är del av en tjänst i varje region. Genom att samla dessa funktioner gemensamt i Byggnads, är det sannolikt att de kan bedrivas mer effektivt och rationellt och minska sårbarheten. Man kan frigöra arbetstid som istället kan användas till annan viktig facklig verksamhet.

En juridisk person kan skapa bättre förutsättningar att skapa "Ett Byggnads"

Det skulle kunna vara så att som en juridisk person försvinner först de geografiska gränserna och därefter de osynliga gränserna. Utan dessa gränser skulle tanken om "Ett Byggnads" bli tydligare.

Förbundets samlade resurser kan användas där de gör mest nytta

Idag används regionernas resurser i den egna regionen men det är inte självklart att det innebär det bästa resursutnyttjandet för Byggnads medlemmar. Det skulle kunna vara så att riktade insatser är något som alla tjänar på. Det kan handla om riktade insatser om vi ser tendenser som riskerar att sprida sig om vi inte stoppar i tid. Det kan också vara så att en ort eller ett område får en betydande byggaktivitet under en period. Då kan de gemensamma resurserna användas för att förstärka bevakningen där.

Fokus på medlemsnytta oavsett var medlemmen bor

Alla medlemmar i Byggnads har rätt till likvärdig service oavsett var man bor och dagens geografiska gränser kan vara ett hinder. Skapandet av Byggnads.nu är ett exempel på att det går att hitta nya lösningar där närheten till ett lokalkontor inte blir lika viktigt.

Med en juridisk person blir medlemsavgiften lika oavsett var medlemmen bor

Medlemsavgiften varierar mellan regionerna som en konsekvens av regionens rätt att fastställa medlemsavgiften till regionen. Det här är ett exempel på en fråga där man kan ha olika uppfattningar. Ska Byggnads medlemmar betala olika avgift beroende på var man bor? Innebär högre avgift bättre service?

En juridisk person skapar förutsättningar för en mer effektiv kapitalförvaltning

Varje region förvaltar idag sitt eget kapital. Kapitalförvaltning är svårt och kräver stort engagemang. Samtidigt varierar avkastningen mellan regionerna bland annat beroende på risknivån i placeringarna. En samlad kapitalförvaltning i förbundet skulle för det första sänka kostnaden för att förvalta kapitalet eftersom det finns stordriftsfördelar samt kunna höja avkastningen. Samtidigt skulle man minska riskerna jämfört med idag. Regionerna har stora variationer i sin kapitalavkastning som en effekt av de fattade placeringsbesluten.

Förutsättningar för mer professionellt HR-arbete i Byggnads

Idag finns 12 olika arbetsgivare i Byggnads: Förbundet och 11 regioner. Trots att vi har få kollektivavtal för anställda visar erfarenheterna att det finns många tolkningar och tillämpningar samt praxis som har utvecklats olika i olika regioner. Med en juridisk person kan villkor för Byggnads personal bli mer lika.

Förutsättningar att göra mer saker gemensamt

En juridisk person skapar förutsättningar att göra mer saker gemensamt istället för på 12 olika ställen. Ett exempel kan handla om uppdatering av de delar av regionernas hemsidor med information som ska vara lika för alla Byggnads medlemmar. Policier och riktlinjer kan vara lika i hela organisationen.

Gemensam pensionsstiftelse för förbundet och regionerna

Om förbundet och regionerna har en gemensam pensionsstiftelse minskas försäkringsrisken för den enskilda regionen genom att man får en population som blir större.

3.6. Nackdelar med att vara en juridisk person**En juridisk person får konsekvenser för den demokratiska organisationen**

Med en juridisk person förändras de förtroendevaldas roll. Om man har kvar regionstyrelser i någon form så har de inte samma ansvar för personal och ekonomi som idag. Så har det också blivit i andra organisationer som blivit en juridisk person. Den demokratiska organisationen kommer att förändras och förtroendevalda kommer att få andra roller. Vissa skulle kunna uppleva att det blir mindre av ideell verksamhet och att man som medlem köper tjänster eller en försäkring.

Risk att engagemang bland förtroendevalda minskar

Med minskat ansvar finns risk för minskat engagemang. När avdelningarna har blivit regioner har vissa personer blivit mindre aktiva. En förklaring är att det blir färre förtroendeuppdrag att fördela. Det finns risk med en liknande utveckling med en juridisk person.

Risk för byråkrati med samlat ansvar för verksamhet i organisationen

Man ska inte bortse från risken att en juridisk person löser vissa problem men skapar andra istället. För att verksamheten ska fungera rationellt krävs sannolikt rutiner som kan leda till ökad byråkrati.

Risk för längre beslutsvägar och långsam beslutsprocess

Det finns en risk att en juridisk person skulle leda till längre beslutsvägar och en långsam beslutsprocess jämfört med idag då de beslut som fattas i regionerna fattas närmare medlemmarna. Om man inte delegerar beslut skulle handläggningstider bli längre.

Risk att minskat regionalt ansvar leder till att man inte tar fullt ansvar

I dagsläget tar regionstyrelserna ett stort ansvar – och får också stå för eventuella konsekvenser. Vi har sett tendenser i andra förbund med en juridisk person att det kan vara lätt att föra svåra frågor vidare till förbundet istället för att hantera dem regionalt och lokalt.

Risk för oklar arbetsledning på region- och lokalkontoren

Erfarenheter från andra förbund visar att det behövs arbetsledning regionalt. Det går inte att detaljstyra en organisation med flera hundra anställda över hela landet. Erfarenheter från andra organisationer med en juridisk person visar att det krävs regional arbetsledning om inte annat med en kontorsansvarig som är utsedd av förbundet.

En juridisk person blir oåterkalleligt

Om man genomför en organisation med en juridisk person så går det inte att vrida klockan tillbaka. Då kan man inte ändra sig utan har den nya organisationen.

4. Enkät till Byggnads regionstyrelser

4.1. Enkät till Byggnads regionstyrelser

Arbetsgruppen har ställt ett antal frågor till Byggnads regionstyrelser om hur övergången från avdelningar till regioner har fungerat samt vilka för- och nackdelar de ser med att vara en juridisk person.

Syftet med enkäten var att regionstyrelserna i sin helhet skulle diskutera ett antal frågor och redovisa för arbetsgruppen. Erfarenheter från regionbildandet tror vi också har betydelse när det gäller att överväga frågan om en juridisk person i Byggnads.

Frågorna som ställdes i enkäten var:

1. Vad har i huvudsak fungerat bra vid regionbildandet?
2. Vad har varit de största problemen vid regionbildandet?
3. Upplever ni att förbundet och regionerna hade underskattat svårigheter vid regionbildandet? Var det något särskilt vi inte hade tänkt på?
4. Har regionbildandet lett till att vi har frigjort resurser som kan användas till annat? Ett exempel skulle kunna vara att vi har fått mer möjlighet att vara ute på arbetsplatserna.
5. Har regionbildandet lett till några förändringar inom förtroendemannaorganisationen?
Om ja, vilka förändringar?
6. Vilka fördelar kan ni se om Byggnads blir en juridisk person? Skulle det skapa möjligheter vi saknar idag?
7. Vilka nackdelar kan ni se om Byggnads blir en juridisk person? Ser ni några risker med en sådan utveckling?
8. Finns det någon skillnad i synen på att bilda en juridisk person mellan ledamöter som är anställda i Byggnads och ledamöter i produktionen?
9. Kommer ni på några övriga kommentarer kring regionbildningen och frågan om En juridisk person i Byggnads?

4.2. Sammanfattning av enkätsvaren

Den sammanlagda bilden av regionbildandet är att det i huvudsak har fungerat bra även om svaren speglar att vissa regioner har haft en enklare process än andra. På vissa håll har det funnits skillnader i kultur och arbetsätt, vilket har lett till att det har tagit längre tid att få allt att fungera.

Vi tolkar enkätsvaren på så sätt att vi uppfattar att det finns en relativt stor förändringsbenägenhet i Byggnads idag och en öppenhet för att utveckla organisationen.

Sannolikt är det så att både förbundet och regionerna underskattade de utmaningar som regionbildandet innebär men att det trots det har utvecklats relativt väl. Det är den tolkning vi gör av regionernas svar på frågorna om regionbildandet.

När det gäller frågan om fördelar med en juridisk person så är svaren i huvudsak att det skulle skapa förutsättningar för ett bättre resursutnyttjande, bättre möjligheter att sätta gemensamt fokus samt att förutsättningarna för "Ett Byggnads" skulle öka.

De flesta regionerna lyfter fram att en gemensam ekonomi skulle innebära fördelar. Ett annat exempel som lyfts fram handlar om HR-arbete/personalpolitik i Byggnads där det idag ofta finns skillnader i tolkningar och tillämpningar mellan förbundet och regionerna.

Andra fördelar som nämns handlar om att resurser kan fördelas mer flexibelt utifrån behov.

Förutsättningarna att tillämpa gemensamma arbetssätt över hela landet underlättas sannolikt med en juridisk person, enligt regionerna.

Det viktigaste argumentet mot att bli en juridisk person anser regionerna vara effekterna på den demokratiska organisationen. Det finns en oro för att en juridisk person skulle innebära att den demokratiska organisationen skulle påverkas negativt.

Ett annat argument som nämns handlar om en mer långsam beslutsprocess och längre avstånd till dem som fattar besluten. För både anställda och förtroendevalda skulle det kunna leda till att man tar ett mindre egenansvar, som en effekt av det större avståndet.

Flera nämner också att eftersom regionbildandet har varit en process som tagit både tid och kraft så finns det ett motstånd mot nya stora förändringar. Förslaget om att införa en juridisk person kan nog vara bra men tidpunkten är inte lämplig enligt några kommentarer.

5. Ekonomi och andra samordningsvinster

5.1. Regionernas kostnader

2012 var det första året med de nya regionerna. Regionernas samlade kostnader var ca 307 miljoner kr 2012. Det är en minskning från 315 mkr från 2011. Det innebär att regionbildandet ännu inte har lett till någon betydande minskning av kostnaderna jämfört med tidigare. Sannolikt behövs ytterligare något år för att tydligare kunna se om, och i så fall vilka, besparingar som regionerna har kunnat göra. Regionbildandet har också medfört en del extra kostnader som beror på själva samgåendet. Bildandet av regioner har inte lett till några skattekonsekvenser.

5.2. Möjliga besparingar med en juridisk person

Att bilda en juridisk person skulle i första hand inte handla om att minska på personal för att spara pengar utan för att kunna frigöra resurser för att kunna vara ute mer på arbetsplatser och andra viktiga fackliga arbetsuppgifter.

Byggnadsregioner är egna juridiska personer med skyldighet att följa bokföringslagen. Om man inför ett gemensamt organisationsnummer i hela organisationen försvinner denna skyldighet, vilket minskar administrationen i viss omfattning.

Kassörsuppgifter, bokföring, löner m m utgör ofta del av tjänst i en region. Om man samlar sådana funktioner gemensamt där de anställda är specialiserade, är det rimligt att anta att vi får stordriftsfördelar. Vi kan frigöra resurser som kan användas till annat.

Av de 307 mkr som utgjorde regionernas kostnader under 2012 utgör 233 mkr – ca 75 procent – löner, arbetsgi-varavgifter och kostnader för pensioner. Av denna summa utgör ca 40 mkr kostnader för den administrativa personalen vilket är en mindre andel än vad kanske många tror.

Vid en juridisk person försvinner behovet av exempelvis bokföring i regionen i den omfattning som finns idag. Genom att utföra bokföringsuppgifter och kassörsuppgifter gemensamt går det att se en besparingspotential på sannolikt några miljoner kronor. Samtidigt utgör uppgifterna (kassör och bokföring) inte alltid en hel tjänst vilket begränsar besparingspotentialen. Det skapar å andra sidan möjlighet för regionerna att använda tid till andra uppgifter.

Sammantaget är besparingspotentialen högsta grad begränsad angående regionernas administration. Besparingar kan också få andra negativa effekter. Det finns en uppenbar risk att de arbetsuppgifterna hamnar hos ombudsmän. Då har man inte gjort någon besparing.

En annan kategori befattningar som skulle försvinna om ett organisationsnummer införs är kassörerna. Varje region har en egen kassör enligt stadgarna. Att uppskatta hur mycket av sin tid kassörerna ägnar till ren kassörsverksamhet är ännu svårare att uppskatta. Enligt kassörernas egen utsago är tidsåtgången inte mer än 20 %, resten är vanlig facklig verksamhet.

Det finns också en besparingspotential genom att koncentrera viss verksamhet till färre kontor i regionen. Att samla medlemsredovisning, löner, bokföring, växelfunktionerna skulle innebära besparingar. Alla dessa besparingar kan göras utan att vara en juridisk person.

En annan potential finns genom att fördjupa samarbetet inom 6F. Om det sker regionalt finns förutsättningar för att kunna minska kostnaderna samtidigt som antalet bemannade kontor kan behållas på en hög nivå.

Ett annat sätt att minska kostnader och att prioritera rätt är att pröva all verksamhet och alla kostnader. Hur skulle vi prioritera om vi skulle bygga upp verksamheten från början? Det finns andra fackliga organisationer som noga har prövat – och omprövat – olika aktiviteter.

Om Byggnads skulle samordna den administration som utförs i regionerna skulle organisationen spara ett antal miljoner kronor per år. Samordnad bokföring, löneadministration och medlemsredovisning skulle kunna utföras till en kostnad som är ca fem miljoner kronor lägre per år. Det skulle innebära en betydande besparing inom just dessa verksamheter, men sett till regionernas totala kostnader handlar det om knappt två procent av den totala kostnaden för verksamheten.

Eftersom många av uppgifterna handlar om del av tjänst blir det inte automatiskt en besparing fullt ut. Andra uppgifter ska ju också utföras. Men det skapar förutsättningar att kunna frigöra tid för andra uppgifter. Administratörer kan exempelvis ta över vissa administrativa uppgifter från ombudsmän och ombudsmän kan få mer tid för arbetsplatsbesök.

5.3. Kapitalförvaltning

Regionerna har betydande ekonomiska tillgångar. Ekonomisk styrka är av stor betydelse för en facklig organisation. Det justerade egna kapitalet i Byggnads 11 regioner är knappt en miljard kronor. En stor del av kapitalet finns i finansiella tillgångar.

Arbetsgruppen bedömer att det finns en betydande potential genom att låta förbundet svara för regionernas kapitalförvaltning. Vi vill understryka att även om förbundet förvaltar tillgångarna så är det regionernas tillgångar.

Vi har låtit analysera regionernas avkastning av finansiella tillgångar under de senaste fem åren och har jämfört resultaten med förbundets egen avkastning. Vi kan då konstatera att förbundet har nått en avkastning som är ca två procentenheter högre per år än den som regionerna har uppnått. I snitt har förbundets avkastning varit ca 7,5 procent per år jämfört med regionernas genomsnittliga avkastning på ca 5,5 procent per år.

Förbundets avkastning på eget kapital har varit:

- 2008	5,6 procent
- 2009	13,0 procent
- 2010	5,8 procent
- 2011	7,7 procent
- 2012	5,3 procent

Snitt 2008 – 2012 7,5 procent

Det finns dessutom stora variationer i regionernas avkastning. Vissa har lyckats relativt bra – andra inte lika bra. Det speglar att olika placeringsbeslut ger olika resultat när det gäller avkastningen.

Förbundet har dessutom haft en avkastning som har varit bättre än den region som haft bäst avkastning. Vi tror inte att det är en slump utan förbundets förvaltning bedrivs mer professionellt och vi bedömer att det finns stora vinster att nå genom en samordnad förvaltning. För det första tror vi att det är möjligt för förbundet att få en högre bruttoavkastning. För det andra är vår bedömning av förvaltningskostnaden för förbundet är lägre än för regionerna. Byggnads är en stor och viktig kund och kan både nå skalfördelar och få rabatter som inte är möjligt för en region att få.

Två procents högre avkastning på kapitalet blir ca 20 miljoner kronor per år eller 100 miljoner på 5 år. Det är stora belopp. Jämfört med samordnad administration så är det här både större belopp och enklare att genomföra.

Sammanfattningsvis bedömer vi att de viktigaste fördelarna med en samordnad kapitalförvaltning är:

- Mer aktiv och professionell förvaltning.
- Bättre riskspridning.
- Lägre förvaltningskostnader och bättre utnyttjande av rabatter.

Samordnad kapitalförvaltning skapar också bättre förutsättningar för kassör och regionstyrelse att kunna koncentrera sig mer på kärnverksamheten – men ändå kunna få del av en bättre avkastning.

Arbetsgruppen föreslår därför att förbundet ska erbjuda förvaltning av regionernas finansiella tillgångar. Tillgångarna tillhör även fortsättningsvis regionerna men kapitalförvaltningen kan skötas av förbundet med avsikten att sänka förvaltningskostnader och öka avkastningen för regionerna. Arbetsgruppen anser att det finns en stor potential och att man når full effekt när alla regioner och förbundet har en gemensam kapitalförvaltning.

5.4. Samarbetet inom 6F

På förbunds nivå har samarbetet inom 6F utvecklats genom samlokalisering, gemensam administration och insatser inom bland annat opinionsbildning. Syftet har varit att få mer fackförening för pengarna.

Regionalt och lokalt finns motsvarande potential att hitta gemensamma lösningar och att fördjupa samarbetet.

Vi skulle kunna skapa en starkare kraft i ett utvecklat 6F-samarbete, inte bara genom att samordna viss verksamhet utan även genom att bli en starkare kraft i det opinionsbildande arbetet.

Arbetsgruppen lägger inga förslag om ett utvecklat samarbete inom 6F men konstaterar att våra slutsatser och förslag inte innebär några hinder för ett fortsatt utvecklat samarbete inom 6F.

5.5. Medlemscentret

Skapandet av ett medlemscenter har haft stor betydelse för att öka servicen till Byggnads medlemmar. Allt fler fackförbund väljer den här modellen för att medlemmar lätt ska kunna nå sin fackliga organisation i frågor som inte i första hand handlar om ärenden.

Det går redan nu att se en ytterligare potential för att utveckla medlemscentret, till exempel att kunna besvara medlemskapsfrågor men också att kunna svara på avtalsfrågor från hängavtalsbundna arbetsgivare. Det skulle kunna frigöra tid för regionernas ombudsmän på samma sätt som att medlemscentret har avlastat regionerna när det gäller samtal från medlemmar. Ärenden ska även fortsättningsvis hanteras i regionerna.

Förbundsfullmäktige har sedan tidigare mandat att fatta nödvändiga beslut för att kunna utveckla Byggnads medlemscenter ytterligare för att avlasta regionerna, till exempel att kunna besvara medlemskapsfrågor.

Arbetsgruppen föreslår:

- att Byggnads medlemscenter ska kunna svara på avtalsfrågor från hängavtalsbundna företag med serviceavtal.

5.6. Samordnade insatser

Arbetsgruppen föreslår att förbundet och regionerna skapar en gemensam ekonomisk eller personell resurs som förbundsstyrelsen disponerar över och som ska kunna användas för tillfälliga insatser lokalt, regionalt och centralt. Exempel på tillfällen en sådan resurs kan användas är vid kraftig uppgång i byggaktivitet, stora infrastrukturprojekt som kräver särskilda insatser eller när förbundsstyrelsen ser behov av särskilt riktade insatser. Förbundet bör få i uppdrag att svara för att uppdatera de delar av regionernas hemsidor där information bör vara den samma. Information som ska vara lika kan då publiceras en gång istället för att alla regioner gör det separat. På så vis kan vi spara arbetsinsatser och betona "Ett Byggnads" ytterligare.

Förbundsstyrelsen bör få i uppdrag att, tillsammans med regionerna, kartlägga hur regionerna disponerar sin arbetstid inom olika områden. Detta för att bättre kunna samordna verksamheten i hela organisationen.

Arbetsgruppen föreslår:

- att skapa en gemensam ekonomisk eller personell resurs som förbundsstyrelsen disponerar över och som ska kunna användas för tillfälliga insatser lokalt, regionalt och centralt.
- att förbundsfullmäktige varje år beslutar om storleken på den gemensamma ekonomiska/personella resursen.
- att förbundsstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med regionerna, kartlägga hur regionerna disponerar sin arbetstid inom olika områden.
- att förbundet får i uppdrag att svara för att uppdatera de delar av regionernas hemsidor där information bör vara den samma.

5.7. Medlemsavgiften

Det finns starka skäl för att ha lika medlemsavgift i alla regioner. I dagsläget finns skillnader som många upplever som för stora. Arbetsgruppen föreslår därför att lika medlemsavgift ska uppnås under nästa kongressperiod. Som ett första steg ska förbundsfullmäktige årligen fatta beslut om högsta respektive lägsta medlemsavgift i regionerna. Fram till dess att vi har uppnått en enhetlig avgift har regionen då möjlighet att besluta om avgiften inom ett intervall.

Arbetsgruppen föreslår också att avgiftsklasserna 6 och 7 ska slås ihop till en avgiftsklass och motsvara halv avgift i avgiftsklass 2. I dagsläget används begreppet halv avgift i vissa fall utan att i realiteten vara det.

Arbetsgruppen föreslår:

- att förbundsfullmäktige årligen ska fatta beslut om högsta respektive lägsta medlemsavgift för regionerna.
- att lika medlemsavgift oavsett region genomförs under kongressperioden.
- att avgiftsklasserna 6 och 7 ska slås ihop till en avgiftsklass och motsvara halv avgift i avgiftsklass 2.
- att förbundsstyrelsen får rätt att kunna göra tillfälliga justeringar av medlemsavgiften.

6. Anställningar i Byggnads

6.1. Bedömningar om centrala anställningar

80 procent av alla kostnader i regionerna är personalkostnader i någon form. Det betyder att om förbundet övertar arbetsgivaransvaret för anställda i regionerna så innebär det att man flyttar en betydande del av regionernas kostnader.

Om förbundet och regionerna har blivit en juridisk person så blir det automatisk en arbetsgivare. Om regionerna är egna juridiska personer så är det ändå möjligt att ha centrala anställningar med förbundet som arbetsgivare. Vissa andra fackliga organisationer har det så och Byggnads har i rapporten "Förbundsanställning" 2008 analyserat frågan.

Fördelar med centrala anställningar kan vara:

- Förutsättningar för en gemensam och sammanhållen personalpolitik.
- Bättre möjlighet att samordna kompetensutveckling för anställda i hela organisationen.
- Möjlighet att styra personal dit behoven är som störst.

Fördelar med regionala anställningar kan vara:

- Regionerna har självständig ekonomi vilket gör regionala anställningar mer naturliga.
- Det finns en koppling mellan arbetsgivaransvar och arbetsledning.
- Regionerna kan prioritera sina resurser på ett mer flexibelt sätt.

Arbetsgruppen har övervägt om centrala anställningar i Byggnads skulle vara att föredra även om vi har självständiga regioner. En konsekvens blir då att man delar på ansvaret som arbetsgivare och för arbetsledning – vilket vi anser är dåligt. Arbetsgruppen föreslår därför ingen förändring i arbetsgivaransvaret för regionernas personal. Vi tror att risken för otydlighet i organisationen skulle öka.

Vi tror att man kan nå flera av de fördelar som förbundsanställningar skulle kunna ge genom:

- Mer samordnat HR-arbete i hela organisationen.
- Mer samordnad planering och uppföljning.
- Utbildning för personalansvariga i regionerna.
- Utveckla mallar för policies och riktlinjer för hela organisationen som kan anpassas för respektive region.

Arbetsgruppen föreslår:

- att förbundsstyrelsen får i uppdrag att samordna HR-arbetet i Byggnads.
- att förbundsstyrelsen får i uppdrag att ta fram mallar för policies och riktlinjer för hela organisationen.

7. Pensionsstiftelsen

7.1. Tjänstepensioner tryggade i Svenska Byggnadsarbetareförbundets pensionsstiftelse

Byggnads Pensionsstiftelse är en gemensam pensionsstiftelse för Svenska Byggnadsarbetareförbundet, 11 regioner och Svenska Byggnadsarbetareförbundets A-kassa.

Bakgrund

Under 2009 träffades ett nytt avtal beträffande ombudsmännens pensioner.

Det gamla systemet var förmånsbestämt. Det nya systemet är premiebestämt.

Det gamla systemet innebär långsiktiga åtaganden från arbetsgivarens sida efter det att pensionsrätten intjänats ett enskilt år. För att trygga arbetsgivarens (Byggnads) långsiktiga åtagande gentemot den anställda har en pensionsstiftelse inrättats.

Den nuvarande stiftelsen tillkom genom en sammanslagning av tidigare stiftelser 1985. I ett premiebestämt system finns inte långsiktiga åtaganden, utan arbetsgivaren har fullgjort sitt åtagande när premien för den intjänade pensionsrätten är betald. I ett premiebestämt system behövs därför inte någon pensionsstiftelse.

I och med överenskommelsen om ett nytt pensionsreglemente för ombudsmän tillkommer inte längre några nya förmånstagare i pensionsstiftelsen. Stiftelsen är alltså stängd och på sikt kommer den helt att avvecklas.

Möjlig framtida förändring

Under det kommande avvecklingsskedet kan det vara lämpligt att förbundet övertar regionernas åtaganden i det gamla förmånsbestämda pensionssystemet genom att överta regionernas pensionsskulder och andelar av pensionsstiftelsen. Ett motiv är att när endast ett fåtal individer omfattas av stiftelsen finns risk för ryckighet i utfallet av åtaganden och därmed också en ryckighet i regionernas resultatutveckling.

Det finns även risk för att för få individer omfattas av ett enskilt stiftelsefack, det vill säga en allt för liten population, vilket innebär en inlåsnings effekt. Om det inte finns några pensionsborgenärer (personer som kan omfattas av stiftelsens ändamål) kan kvarvarande kapital inte användas för att finansiera pensionsutbetalningar. Kvarstående kapital blir då kvar och inlåst i stiftelsen. Det kan med andra ord inte användas för sitt ändamål pensionsutbetalningar.

Skulle förbundet överta ansvaret för pensionsstiftelsen minskar denna risk betydligt. Samtidigt behöver inte regionerna upprätthålla kompetens gällande det gamla *förmånsbestämda* pensionssystemets förutsättningar och konstruktion.

Enligt gällande lagstiftning (*Lag (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelser m.m.*) kan ansvaret för pensionsutfästelser överföras från en arbetsgivare till en annan i en gemensam pensionsstiftelse samtidigt som näringsverksamheten överförs. Om förbundet övertar ansvaret kan inte ansvaret och åtagandet överföras (ej överlåtelse av näringsverksamhet) utan medgivande från de personer som berörs. Om medgivande från de personer som berörs av stiftelsen finns kan en överflyttning av åtagandet ske.

Detta förutsätter även ett godkännande från tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen i Stockholm). I en förhandskontakt har de bekräftat att en överföring är möjlig med ett sådant medgivande/godkännande.

För de personer som inte lämnar sitt medgivande kan åtagandet överföras till en försäkringslösning (inlösen i försäkring) med exakt samma förmåner som i den förmånsbestämda pensionsplanen som tryggas i stiftelsen.

- För närvarande omfattas knappt 1 000 personer av stiftelsens ändamål. Stiftelsens förmögenhet per 2013-12-31 uppgår till 1 680 mkr och pensionsskulden till 983 mkr.

- Cirka 600 personer omfattas av en eventuell flytt till förbundets stiftelsefack. Information och en förfrågan om att godkänna en överföring av pensionsåtagandet till Byggnads centralt skickas under hösten till berörda personer (nuvarande anställda, personer som slutat och pensionärer). Villkoren för pensionsåtagandet är oförändrat.
- Pensionsskuld som omfattas av en möjlig flytt uppgår till 497 mkr.
- Om allt för stor andel av pensionsborgenärerna inte accepterar den föreslagna flytten så försvåras genomförandet av denna förändring av ekonomiska skäl, då inlösenpremien skulle ta allt för stor andel av stiftelsens kapital. Den bedömning vi gjort är att så många pensionsborgenärer motsvarande cirka 90 % av pensionskulden (497 mkr) måste acceptera flytten för att den ska kunna genomföras.
- För att få en rättvisa mellan regionerna i samband med ett centralt övertagande av ansvaret för pensionsåtagandet föreslås att regioner kompenseras för det kapital som överstiger 140 procent sett till marknadsvärdet. Detta ska då ske som en direkt utbetalning till respektive region. Denna kostnad beräknas uppgå till totalt cirka 100-120 miljoner kronor beroende på hur mycket gottgörelse som tas ut i boksluten 2013 - 2014 samt utvecklingen av stiftelsens kapital under 2014. Efter regionbildningen har ett centralt övertagande underlättats genom att samtliga regioner nu har en konsolidering som överstiger 140 procent (bokslutet 2013).
- Om det skulle uppstå en situation vid övertagandetillfället där någon regions konsolidering skulle ha minskat till under 140 procent förutsätts regionen att betalar in mellanskillnaden så att konsolideringsgraden uppgår till 140 procent.

Efter en eventuell överföring av pensionsåtagandet är det endast Byggnads centralt och A-kassan som tryggar och finansierar pensionsutbetalningar via stiftelsen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kongressen besluta att förbundet övertar ansvaret för pensionsstiftelsen enligt följande:

- Regionernas pensionsåtagande enligt det gamla förmånsbaserade pensionssystemet övertas av förbundet centralt under förutsättning att berörda personer med minst ca 90 procent av den totala pensionsskulden ger sitt godkännande. Detta förutsätter även ett godkännande från länsstyrelsen i Stockholm som tillsynsmyndighet för stiftelsen.
- Lösa in pensionsskulden i en försäkringslösning med motsvarande villkor som i den förmånsbestämda pensionsplanen för de personer som inte lämnar sitt medgivande, dock högst cirka 10 procent av pensionskulden.
- Förbundet ersätter regionerna för den del som överstiger 140 procent baserat på marknadsvärdet i bokslutet 2014.
- Region som vid regleringstillfället har ett kapital understigande 140 procent av marknadsvärdet åläggs inbetala mellanskillnaden till förbundet.
- Förbundet centralt står för pensionsåtaganden för såväl pensionärer som nu aktiva vilka tjänar in pension i det gamla förmånsbaserade systemet.
- Regionerna fullt ut ska ansvara för pensionskostnaderna gällande ombudsmän anställda from den 1/10 2009 vilka omfattas av det premiebestämda pensionssystemet.
- Uppdra åt respektive regionstyrelse att under hösten 2014 formellt fatta beslut om övergång enligt ovanstående.
- Uppdra åt Pensionsstiftelsens styrelse att ansöka hos Länsstyrelsen i Stockholms län att få göra denna sammanslagning och förändring.
- Pensionsstiftelsens styrelse respektive Byggnads förbundsstyrelse ges mandat att fatta eventuella ytterligare beslut för ärendets genomförande.

Arbetsgruppen föreslår att:

- att förbundet övertar ansvaret för pensionsstiftelsen enligt förslaget ovan.
- att reglering avseende pensionsstiftelsen sker vid årsskiftet 2014/2015 om inte annat beslut fattas. Detta innebär att regionerna från och med bokslutet 2015 inte erhåller någon gottgörelse från pensionsstiftelsen.

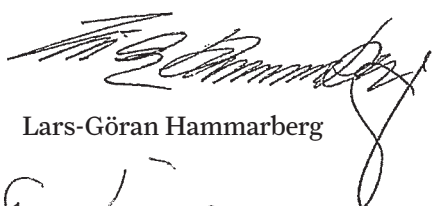
Stockholm 29 januari 2014



Lars Hildingsson
Ordförande



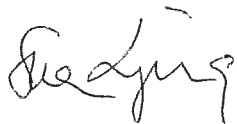
Anders Ax



Lars-Göran Hammarberg



Thomas Rolén



Sven Ljung
Sekreterare